

Enthousiaste Bisdomdag over missionaire parochie

In Ede werd op 30 november een tweede Bisdomdag georganiseerd over de missionaire parochie. Meer dan 200 deelnemers uit heel het Aartsbisdom Utrecht waren aanwezig, met veel nieuwe gezichten ten opzichte van een jaar eerder. Twee thema's stonden centraal: 'Het vieren van de zondag in de missionaire parochie' en 'Het vormen van een missionair team in de parochie'. Leden van een jongerenkoor uit Ede verzorgden de zang. De gehele dag verzorgden zusters Franciscanessen van Denekamp in een ruimte Eucharistische aanbidding, daarmee werd ook plenair de dag afgesloten.

Kardinaal Eijk benadrukte in zijn inleiding dat parochies vooral "de moed erin moeten houden." Het is niet overal even makkelijk om te starten met het traject om een missionaire parochie te worden. "Diverse parochies verkeren nog in een fase van fusie en kerksluiting of hebben die net afgesloten. Het ontwikkelen van missionaire projecten vergt een andere cultuur in het pastoraat. Een cultuuromslag kost tijd en moet zorgvuldig worden begeleid. Hierbij kan het aartsbisdom overigens hulp bieden, maar daarover later meer."

De eerste fase van het missionaire project in het aartsbisdom (februari t/m augustus 2024) stond in het teken van gesprekken met leden van de pastorale teams in de parochies, gevoerd door de vicarissen van de drie regiovicariaten samen met Ina Ruiters van xband of Mirjam Spruit van het Centrum voor Parochiespiritualiteit. Inmiddels zijn door "geopolitieke verschuivingen" in het aartsbisdom nog twee vicariaten over, maar dat verandert niets aan de inzet om tot missionaire parochies te komen, aldus de Utrechtse aartsbisschop.

Kardinaal Eijk vatte voor de aanwezigen de gesprekken in de parochies samen. Deze werden gevoerd aan de hand van vijf vragen, waarvan de eerste drie leidend waren: Hoe staan jullie in het proces van de missionaire parochie? Wat leeft er al? Wat is jullie behoefte aan ondersteuning? Als het missionaire project na drie jaar niet heeft gebracht wat ervan werd gehoopt, waaraan zou dat kunnen

liggen? Wat is een eerste of volgende stap die jullie kunnen zetten?

De parochies konden in die gesprekken ook hun zorgen kwijt, zoals gebrek aan vrijwilligers, geringe financiële middelen en weerstand. Ook konden ze aangeven waar ze zich bevinden in het missionaire proces, wat tot een vierdeling in kleuren leidde: Rood-Wit (stadium van overleven/kerksluitingen); Wit (interesse in het missionaire parochieproces; eerste Alpha-cursus opgestart); Groen (het missionaire parochieproces is opgestart; er is al een bouwteam/missionair team gevormd) en Blauw (het missionaire parochieproces is op stoom; er is een bouwteam/missionair team actief; er is sprake van actieve groei; de parochie kan een voorbeeld voor andere parochies zijn).

Er leeft ook al het nodige, aldus kardinaal Eijk: Gezinszondagen, Alpha-cursus, de start van een cultuur van gebed, missionaire projecten zoals bedevaarten en diaconale initiatieven, de Bisdomdag, vicariaatsbijeenkomsten, de landelijke Missionaire Parochie conferenties, tiener- en jongerengroepen. Kardinaal Eijk: "Een bemoedigend fenomeen is dat twaalf parochies meldden dat ieder jaar een groeiend aantal jonge mensen bij hen aanklopt om tot de Kerk toe te treden."

Het Aartsbisdom Utrecht zal de parochies ondersteunen in het traject van missionair-worden, het belangrijkste aanbod vanuit het bisdom presenteerde zich vervolgens aan de aanwezigen: Stephanie The-Mertens die als projectmedewerker missionaire parochie op 1 december is gestart. "Wat fijn dat er vandaag uit zoveel parochies 'afvaardiging' is! Dat is zeer hoopvol voor de toekomst. Samen

willen we onze schouders eronder zetten, iedere parochie in een eigen tempo. Persoonlijk ga ik mij ervoor inzetten dat het aartsbisdom de plek wordt waar je graag naartoe komt met vragen over de missionaire parochie. In samenwerking met partners zoals xband, Katholiek Alpha Centrum en het Centrum voor Parochiespiritualiteit," aldus The-Mertens.

Mirjam Spruit, stafmedewerkster van het Centrum voor Parochiespiritualiteit, ging vervolgens in op het eerste thema van de dag: Het vieren van de zondag in de missionaire parochie. Zij heeft de rondgang door de parochies van het aartsbisdom als "zeer bemoedigend" ervaren, zo vertelde ze. Ze gebruikte voor het missionaire proces een beeld dat door vele aanwezigen als zeer herkenbaar werd ervaren: "We gaan een onbekend terrein binnen, waarvoor we geen plattegrond of gps hebben. Wel weten we ons doel: mensen Jezus Christus leren kennen. Maar de oude pastorale methodes werken vaak niet meer, zo wordt de katholiciteit niet meer vanzelf van generatie op generatie overgedragen," aldus Spruit. Spruit besprak onder meer het 'Genesis kompas', dit zijn de zeven eerste stappen om te bouwen aan een missionaire parochie. Met dat kompas breng je als parochie de drie sleutels van parochievernieuwing in de praktijk, die drie sleutels zijn evangelisatie (onder

meer via de Alpha-cursus), een missionair team en ten derde meebewegen met wat God vraagt "en daarvoor is moed nodig," aldus Spuit. Eén van de zeven stappen van het Genesis kompas is 'het vieren van de zondag in de missionaire parochie versterken' om zo nieuwe mensen aan te spreken. Drie h-woorden komen daarbij in beeld: *Hymns* (opbouwende muziek), *Homilies* (inspirerende preken) en *Hospitality* (gastvrijheid). Spruit: "Dat betekent dat de muziek het gebed ondersteunt en geen concert wordt, met liederen gericht tot God en niet over Hem." Goede preken vragen om voldoende voorbereiding. "Het is een ambacht, geef de priesters voldoende tijd om de preek voor te bereiden," zo riep Spruit op. Gastvrijheid moet volgens haar breed verstaan worden: dat uit zich bijvoorbeeld ook in de inrichting van het kerkgebouw, in het taalgebruik en in de website van de parochie.

Vanuit Deventer (parochies H. Lebuinus en Heilig Kruis, eerste foto linksboven) gaven vier mensen een korte presentatie over hun inzet voor de missionaire parochie. Zo zijn er sinds vier jaar gezinszondagen in de Broederkerk, die in het centrum van de stad ligt. Deze kerk trekt de hele dag door inwoners en toeristen, daarom is er ook buiten de vieringen een welkomsteam aanwezig. In de kerk worden tevens tentoonstellingen georganiseerd. Diaken Brinkhuis: "En we gaan de straat op. Dat is best een beetje eng, maar met Allerzielen zijn we op zaterdag met kaarsjes het kerkplein opgegaan en hebben mensen uitgenodigd om in de kerk een kaarsje op te steken. In twee uur deden 300 mensen dat en ze bleven 10-20 minuten in de kerk. Dat was echt een missionair moment." Eveneens bijzonder: de gemiddelde leeftijd van de kerkgangers daalt in Deventer, onder meer door de komst van parochianen van buitenlandse origine. Maar ook jonge mensen die ervoor kiezen om katholiek te worden – één van hen deed zijn verhaal op het podium in Ede.

Paul Donders (xband) sprak over het tweede centrale thema: Het vormen van een missionair

team in de parochie. Een gezond en vrolijk missionair team heeft volgens Donders drie elementen: inspiratie, relatie en prestatie. Hij benoemde een aantal aspecten om daar invulling aan te geven, zoals gezamenlijk gebed (inspiratie), cultuur van waardering en feedback (relatie) en motiverende doelen, slimme structuur en discipline (prestatie). Ook belangrijk: "Ontwikkel samen rituelen voor inspiratie, relatie en prestatie en wees als team een voorbeeld voor en binnen de gemeenschap." 's Middags gingen de aanwezigen in groepjes uiteen om in een workshopronde van een uur over één van de twee centrale thema's te brainstormen. Hun ideeën konden ze kwijt op flipovers.

Vanuit Gouda waren pastoor Dick van Klaveren en enkele parochianen (tweede foto linksboven) naar Ede gekomen om hun missionaire ervaringen te delen. Al is 'missionair' wel een soort "toverwoord" geworden, aldus Van Klaveren. "Het is onze opdracht, een parochie moet uit zichzelf missionair zijn. Daarom spreken wij in Gouda van het parochieteam en niet van het missionaire team." Volgens Van Klaveren moeten we de omslag maken "van een verzorgingskerk naar een leerling van de Heer zijn. Het draait uiteindelijk om de Heer en dat waren we een beetje vergeten."

In Gouda organiseert de parochie onder andere een ankerzondag (in plaats van een gezinszondag, omdat ook mensen zonder kinderen welkom zijn). Verder is een cultuur van gebed heel belangrijk. Er zijn drie plekken voor aanbidding en ook het sacrament van boete en verzoening is na jaren weer een eigen plek gaan innemen, vertelde Van Klaveren. "Daar zijn we super dankbaar voor."

Voor startende missionaire teams heeft de parochie in Gouda wel enkele tips: Begin gewoon. Scout op talenten en ga relaties aan. Geef mensen eigen verantwoordelijkheid en benader mensen niet voor een vacature maar zeg: ik zie wat in jou.

Na de workshopronde reageerden mgr. Woorts (vicariaat Utrecht-Arnhem), vicaris Cornelissen (vicariaat Deventer) en Stephie The-Mertens namens het aartsbisdom. Ze keken daarbij vooruit naar komend jaar. "We gaan inderdaad een onbekende weg maar trekken samen op. De komst van Stephie The-Mertens is een belangrijke stap, zij zal samen met de vicarissen komend jaar de parochies bezoeken – dat kan ook in clusters zijn om zo van elkaar te leren. Als we volgend jaar weer een Bisdomdag organiseren, zijn we hopelijk weer verder," aldus vicaris Cornelissen.

"Co-verantwoordelijkheid is belangrijk in dit proces, we staan hier dan ook met zijn drieën," benadrukte The-Mertens. "Ik wil tools aanreiken voor de parochies, samen met onze partners. Die toolbox is in ontwikkeling, er is

veel internationaal materiaal dat wordt vertaald." Mgr. Woorts wees op het belang van de schoonheid: "Schoonheid in onze liturgie, in ons bidden, in onze ziel en in onze gebouwen en portalen: zijn die uitnodigend? Daar kunnen we als bisdom ook een rol in spelen, om het kerkgebouw zo aantrekkelijk mogelijk te maken."

Pastoor Thanh Ta (parochie Sint Willibrordus, Zevenaar e.o.) was dit jaar met zeven personen aanwezig, waaronder twee jongeren van een actieve jongerengroep in de parochie. "Ik heb hen speciaal uitgenodigd mee te gaan vanwege het onderwerp leiderschap c.q. het vormen van een missionair team, en om hen kennis te laten maken met 'de Kerk in ons aartsbisdom'. Ik heb de dag als zeer inspirerend ervaren. Weerzien van bekenden alsmede nieuwe ontmoetingen. Ik realiseer me dat de missionaire opdracht een gezamenlijke opdracht is van ons allemaal. Het uur waar we als parochiegroep ons verder gebogen hebben over het onderwerp 'Team' was erg fijn. Oefening in het luisteren naar elkaar en constructief werken. Ik neem mee naar huis de opdracht om te werken aan 'een gezond en vrolijk team'. Ik vond het goed te horen van mijn parochiegroep die opmerkte: als parochie doen we het al best goed in onze missionaire ambitie. We zijn al aardig in de richting van het blauwe blokje!"

Ruud Rozeman (parochie De Goede Herder Hengelo) noemt de Bisdomdag een belangrijk instrument, "met name als er een gemeenschappelijk thema wordt besproken om ons katholieke geloof te versterken en te verspreiden tot groei en bloei van de Kerk." De kracht van de dag ligt voor hem op vele punten, zoals "mensen ontmoeten met dezelfde doelstelling, het gevoel versterken van blijde saamhorigheid, nieuwe contacten maken, netwerken, motivatie krijgen om als 'leerling' van Jezus stappen te maken, verfrissende ideeën en kennis opdoen, met het parochieteam brainstormen in de workshops, ervaringen uitwisselen met deskundigen en bronnen ontdekken voor nadere gerichte ondersteuning."

